HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

26 aprilie 2017 *

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Mediu — Directiva 92/43/CEE — Articolul 6 alineatul (3) — Conservarea habitatelor naturale — Construirea centralei pe cărbune din Moorburg (Germania) — Zone Natura 2000 pe culoarul fluviului Elba, în amontele centralei pe cărbune — Evaluarea efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra unui sit protejat”

În cauza C-142/16,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 9 martie 2016,

Comisia Europeană, reprezentată de C. Hermes și de E. Manhaeve, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Republicii Federale Germania, reprezentată de T. Henze și de J. Möller, în calitate de agenți, asistați de W. Ewer, Rechtsanwalt,

pârâtă,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešič, președinte de cameră, doamna A. Prechal, domnul A. Rosas, doamna C. Toader (raportor) și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul I. Illéssy, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 ianuarie 2017,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că, prin faptul că nu a efectuat, la autorizarea construirii unei centrale pe cărbune la Moorburg, lângă Hamburg (Germania), o evaluare corectă și completă a efectelor, Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 6 alineatele (3) și (4) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109, denumită în continuare „Directiva habitate”).

Cadrul juridic

2 Primul, al patrulea și al zecelea considerent ale Directivei habitate au următorul cuprins:

„întrucât conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului, inclusiv conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, sunt obiective [ale Uniunii] esențiale și de interes general, în conformitate cu articolul [191 TFUE];

[…]

întrucât, pe teritoriul european al statelor membre, habitatele naturale continuă să se deterioreze și din ce în ce mai multe specii sălbatice sunt periclitate; întrucât habitatele și speciile amenințate fac parte din patrimoniul natural al [Uniunii], iar pericolele care le amenință sunt adesea de natură transfrontalieră, trebuie adoptate reglementări [ale Uniunii] de conservare a acestora;

[…]

întrucât orice plan sau program care ar putea afecta în mod considerabil obiectivele de conservare a unui sit desemnat sau care urmează să fie desemnat trebuie evaluate cu mare atenție;”

3 Articolul 2 alineatul (2) din Directiva habitate prevede:

„În temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară.”

4 Articolul 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate prevede:

„(3) Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, *per se* sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, trebuie supus unei evaluări corespunzătoare a efectelor potențiale asupra sitului, în funcție de obiectivele de conservare ale acestuia din urmă. În funcție de concluziile evaluării respective și în conformitate cu dispozițiile alineatului (4), autoritățile naționale competente aprobă planul sau proiectul doar după ce au constatat că nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv și, după caz, după ce au consultat opinia publică.

(4) Dacă, în ciuda unui rezultat negativ al evaluării efectelor asupra sitului și în lipsa unei soluții alternative, planul sau proiectul trebuie realizat, cu toate acestea, din motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000. Statul membru informează Comisia cu privire la măsurile compensatorii adoptate.

În cazul în care situl respectiv adăpostește un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie prioritară, singurele considerente care pot fi invocate sunt cele legate de sănătatea sau siguranța publică, de anumite consecințe benefice de importanță majoră pentru mediu sau, ca urmare a avizului Comisiei, de alte motive cruciale de interes public major."

5 Directiva habitate cuprinde șase anexe, anexa II fiind intitulată „Specii de animale și plante de importanță [pentru Uniune] a căror conservare necesită desemnarea unor arii speciale de conservare".

Istoricul litigiului și procedura precontencioasă

6 Centrala pe cărbune Moorburg este situată în portul Hamburg, pe malul sudic al brațului sudic al Elbei, care, în calitate de rută migratorie pentru anumiți pești, și anume chișcarii de râu (*Lampetra fluviatilis*), chișcarii marini (*Petromyzon marinus*) și somonul (*Salmo salar*), care figurează în anexa II la Directiva habitate, are o funcție importantă pentru o serie de zone Natura 2000 ale căror obiective de conservare cuprind speciile respective, situate în amontele barajului Geesthacht (Germania). Aceste zone se află în landurile Saxonia Inferioară, Mecklemburg-Pomerania Occidentală, Saxonia-Anhalt, Brandeburg și Saxonia, la o distanță care ajunge până la aproximativ 600 de kilometri de această centrală. Pe culoarul Elbei, între centrala Moorburg și zonele Natura 2000, se află barajul Geesthacht.

7 Autorizația pentru construirea centralei Moorburg, eliberată la 30 septembrie 2008, a fost precedată de o evaluare a efectelor asupra mediului (denumită în continuare „evaluarea efectelor"), în temeiul legislației germane a apelor. Această evaluare a stabilit că autorizația era compatibilă cu obiectivele de conservare a zonelor Natura 2000, având în vedere angajamentul asumat de operator de a instala la aproximativ 30 km de această centrală, la barajul Geesthacht, o a doua scară de pești, destinată să contracareze pierderile de specimene în timpul funcționării mecanismului de răcire a centralei respective, care presupune prelevarea unor cantități importante de apă pentru răcirea centralei Moorburg (denumită în continuare „scara de pești"). De asemenea, concluzia evaluării efectelor menționa o supraveghere în mai multe etape, destinată să verifice eficacitatea acestei măsuri.

8 În urma a două plângeri privind evaluarea efectelor, Comisia a adresat la 27 ianuarie 2014 Republicii Federale Germania o scrisoare de punere în întârziere prin care îi imputa încălcarea articolului 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate.

9 Comisia a apreciat că evaluarea efectelor a determinat în mod insuficient, chiar eronat, efectele centralei Moorburg asupra zonelor Natura 2000 situate în amontele barajului Geesthacht. Pe de o parte, Behörde für Stadtentwicklung und Umwelt der Freien und Hansestadt Hamburg (Administrația regională pentru dezvoltarea urbană și mediu a orașului liber și hanseatic Hamburg, Germania) ar fi considerat în mod eronat scara de pești drept o măsură de atenuare și, pe de altă parte, evaluarea efectelor nu ar fi luat în considerare efectele cumulative cu alte proiecte pertinente.

10 Republica Federală Germania a contestat, prin scrisoarea din 11 aprilie 2014, obiecțiile formulate de Comisie și a susținut că scara de pești trebuia clasificată drept măsură de atenuare.

11 La 17 octombrie 2014, Comisia a adresat Republicii Federale Germania un aviz motivat prin care își menținea obiecțiile referitoare la încălcarea articolului 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate.

12 Prin scrisoarea din 15 decembrie 2014, Republica Federală Germania și-a confirmat poziția anterioară.

13 Apreciind că Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi reveneau în temeiul dispozițiilor articolului 6 alineatele (3) și (4) din Directiva habitate, Comisia a decis, la 9 martie 2016, să formuleze prezenta acțiune.

Cu privire la acțiune

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate

Argumentația părților

14 Prin intermediul primului motiv, Comisia reproșează Republicii Federale Germania încălcarea articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate ca urmare a eliberării autorizației din 30 septembrie 2008. Exploatarea centralei Moorburg ar avea efecte negative asupra mai multor zone Natura 2000 situate în amontele barajului Geesthacht. Mai concret, un număr important de pești menționați în anexa II la Directiva habitate ar fi uciși ca urmare a prelevării apei de răcire la nivelul centralei Moorburg.

15 Cu titlu preliminar, Comisia arată că nu este relevant faptul că centrala Moorburg se află în afara zonelor Natura 2000 situate în amontele barajului Geesthacht. Această instituție arată că moartea unor pești nu constituie în sine o încălcare a articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate, dar că o asemenea încălcare ar putea fi, în schimb, stabilită având în vedere consecințele unei astfel de pierderi de pește asupra stocurilor din zonele Natura 2000 situate în amontele barajului Geestacht.

16 Comisia contestă concluzia la care a ajuns evaluarea efectelor, care nu ar arăta că scara de pești ar putea împiedica sau reduce efectele negative legate de exploatarea centralei Moorburg, ci doar că aceasta ar putea compensa în mod adecvat aceste efecte permițând altor specimene de pești decât cele ucise sau rănite să depășească barajul Geesthacht.

17 În plus, Comisia apreciază că o asemenea evaluare nu este compatibilă cu jurisprudența Curții stabilită prin Hotărârea din 15 mai 2014, Briels și alții (C-521/12, EU:C:2014:330). Chiar presupunând că scara de pești ar putea determina o creștere a stocurilor de specii de pești migratori, ea nu ar permite conservarea populației migratoare de pești, nici a celei în curs de reproducere.

18 Comisia adaugă că autorizația din 30 septembrie 2008 recunoaște în mod expres că efectele instalării unei a doua scări de pești lângă barajul Geesthacht sunt incerte.

19 În sfârșit, Comisia apreciază că rapoartele de expertiză și constatările furnizate de Republica Federală Germania pentru anii 2011-2014, referitoare la premisele pe care se întemeia evaluarea efectelor, nu ar fi pertinente întrucât au intervenit ulterior evaluării respective și autorizației din 30 septembrie 2008. Republica Federală Germania nu ar fi adus nici dovada evoluției stocurilor în zonele Natura 2000 vizate pentru a demonstra eventuala eficacitate a scării de pești.

20 Republica Federală Germania contestă pretinsa neîndeplinire a obligațiilor. Aceasta susține că nu există efecte negative semnificative în sensul articolului 6 alineatul (3) prima teză din Directiva habitate. Încă din stadiul analizei efectelor evaluării prealabile desfășurate în cadrul procedurii care a condus la autorizația din 30 septembrie 2008 s-ar fi constatat că doar un mic număr de specimene ucise era previzibil.

21 Statul membru respectiv apreciază că moartea unui anumit număr de specimene din diferite specii de pești cauzată de prelevarea apei de răcire a centralei Moorburg nu determină distrugerea habitatului zonelor Natura 2000 care sunt situate la o distanță care ajunge până la mai multe sute de kilometri de această centrală. Astfel, statele membre s-ar afla practic în incapacitatea de a identifica de la distanță toate efectele previzibile ale anumitor măsuri asupra unor zone Natura 2000.

22 În ceea ce privește efectele scării de pești, acest stat membru apreciază că autorizația din 30 septembrie 2008 ar garanta în mod fiabil că numărul de pești menționați în anexa II la Directiva habitate care urcă râul prin scara de pești este cel puțin la fel de ridicat ca numărul peștilor care sunt uciși la nivelul centralei Moorburg ca urmare a prelevării apei de răcire. Peștii distruși și peștii suplimentari care urcă nu s-ar distinge în ceea ce privește proprietățile lor biologice, astfel încât în zonele Natura 2000 situate în amontele barajului Geestacht se află o populație neschimbată.

23 În ceea ce privește speciile de pești prevăzute în anexa II la Directiva habitate, statul membru respectiv apreciază că acestea nu intră în domeniul de aplicare al articolului 6 din această directivă. În cadrul protecției habitatelor prevăzute la acest articol ar fi determinante doar obiectivele de conservare a zonelor Natura 2000, deci faptul că în zona de conservare se găsește o structură neschimbată a populației.

24 În acest sens, Republica Federală Germania arată că autoritatea sesizată cu cererea de autorizare a pornit de la ipotezele celui mai defavorabil scenariu, condiționând de altfel totodată punerea în funcțiune a răcirii continue de dovada funcționalității efective a scării de pești, dovadă care a fost adusă în cursul anilor 2011-2014. Astfel, raportul de expertiză din 15 ianuarie 2014 ar arăta că un număr foarte mic dintre peștii în cauză sunt uciși, ceilalți reușind să urce spre siturile protejate datorită scării de pești.

25 În ceea ce privește gestiunea riscurilor, Republica Federală Germania arată că autorizația din 30 septembrie 2008 combină elemente previzionale cu elemente de observație preventive, incluzând de asemenea proceduri care permit limitarea în viitor a prelevării apei de răcire în măsura necesară pentru protejarea speciilor vizate.

26 În ceea ce privește constatările și rapoartele de expertiză pentru anii 2011-2014, Republica Federală Germania apreciază că ele trebuie luate în considerare în aprecierea acestei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor deoarece termenul stabilit în avizul motivat expira la 16 decembrie 2014. Consideră că aceste constatări sunt pertinente întrucât au fost dispuse la momentul acordării autorizației din 30 septembrie 2008 și, prin urmare, fac parte integrantă din evaluarea efectelor.

27 De asemenea, statul membru respectiv adaugă că punerea în funcțiune a răcirii continue a fost condiționată de dovada eficacității scării de pești. Această dovadă a fost adusă prin constatările efectuate în cursul anilor 2011-2014. Previziunile referitoare la eficacitatea atenuării prejudiciului datorită scării de pești s-ar fi întemeiat pe un model de previziune realizat în două etape, și anume, pe de o parte, previziuni rezultate din planificarea proiectului și din aprobarea finală a acestuia și, pe de altă parte, constatări care urmau a fi furnizate prin supraveghere.

28 În sfârșit, Republica Federală Germania precizează că scara de pești este operațională din luna august 2010, însă activitatea normală de prelevare a apei nu a început decât după încheierea cu succes a supravegherii, și anume în luna martie 2015.

Aprecierea Curții

29 Trebuie arătat de la bun început că faptul că proiectul a cărui evaluare de mediu este contestată nu se află în zonele Natura 2000 vizate, ci la o distanță considerabilă de acestea, în amontele Elbei, nu exclude nicidecum aplicabilitatea cerințelor enunțate la articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate. Astfel, după cum rezultă din textul acestei dispoziții, ea supune mecanismului de protecție a mediului prevăzut în cuprinsul său „[o]rice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria”.

30 În speță, din dosarul prezentat Curții reiese că mecanismul de răcire al centralei Moorburg poate afecta în mod semnificativ specii de pești prevăzute în anexa II la Directiva habitate și protejate în zonele Natura 2000 în cauză.

31 Astfel, evaluarea efectelor efectuată de autoritățile germane arată că moartea unor exemplare din cele trei specii de pești în cauză prevăzute în anexa II la Directiva habitate, legată de prelevarea apei de răcire a centralei Moorburg pe culoarul lor migratoriu, afectează reproducerea acestor specii în siturile protejate respective. În particular, această evaluare arată că există riscuri ridicate pentru marii migratori precum chișcarul de râu, chișcarul marin și somonul.

32 Având în vedere această evaluare a efectelor, autoritățile germane nu puteau, în temeiul articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate, să își dea acordul asupra proiectului de construire a centralei Moorburg „[decât] după ce au constatat că [acesta] nu are efecte negative asupra integrității sit[urilor] respectiv[e]”.

33 Astfel, după cum Curtea a statuat deja, autoritățile naționale competente autorizează o activitate supusă evaluării numai după ce constată că activitatea respectivă este lipsită de efecte negative asupra integrității sitului menționat. Aceasta este situația atunci când nu există nicio îndoială rezonabilă din punct de vedere științific cu privire la absența unor asemenea efecte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 noiembrie 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punctul 42 și jurisprudența citată).

34 Pentru a se asigura că proiectul de construire a centralei Moorburg nu urma să aibă efecte negative asupra integrității zonelor Natura 2000 în cauză, autorităților germane le revenea sarcina să țină seama de măsurile de protecție integrate în acest proiect de construcție. În această privință, conform jurisprudenței constante, aplicarea principiului precauției în cadrul punerii în aplicare a articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate impune autorității naționale competente să țină cont în special de măsurile de protecție incluse în proiectul respectiv care urmăresc evitarea sau reducerea eventualelor efecte nocive cauzate în mod direct acestuia pentru a se asigura că nu afectează integritatea sitului respectiv (Hotărârea din 15 mai 2014, Briels și alții, C-521/12, EU:C:2014:330, punctul 28, precum și Hotărârea din 21 iulie 2016, Orleans și alții, C-387/15 și C-388/15, EU:C:2016:583, punctul 54).

35 În speță trebuie arătat că din dosarul trimis Curții reiese că, în completarea altor măsuri destinate să împiedice efectele negative ale prelevării apei, precum instalația de dirijare a peștilor, repatrierea peștelui și reducerea activității centralei Moorburg atunci când conținutul de oxigen este critic pentru pește, a fost plasată o scară de pești la nivelul barajului Geesthacht.

36 Această scară de pești ar permite o creștere a stocurilor de pești migratori, oferind acestor specii posibilitatea de a ajunge mai rapid în zonele lor de reproducere de pe cursul mediu și de pe cursul superior al Elbei. Creșterea stocurilor ar compensa pierderile din apropierea centralei Moorburg și, ca urmare a acestui fapt, obiectivele de conservare a zonelor Natura 2000 situate în amontele acestei centrale nu ar fi afectate în mod semnificativ.

37 Din evaluarea efectelor rezultă însă că aceasta nu cuprinde constatări definitive în ceea ce privește eficacitatea scării de pești, ci se limitează să precizeze că această eficacitate nu ar fi confirmată decât după mai mulți ani de supraveghere.

38 Prin urmare, trebuie constatat că, la momentul eliberării autorizației, scara de pești, chiar dacă urmărea reducerea efectelor semnificative direct cauzate în zonele Natura 2000 situate în amontele centralei Moorburg, nu era de natură să garanteze, împreună cu celelalte măsuri menționate la punctul 35 din prezenta hotărâre, lipsa oricărei îndoieli rezonabile cu privire la faptul că centrala respectivă nu va avea efecte negative asupra integrității sitului, în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate.

39 Această concluzie nu poate fi infirmată de argumentele Republicii Federale Germania privind gestiunea riscurilor și constatările furnizate pentru anii 2011-2014.

40 În acest sens, potrivit jurisprudenței, criteriul de autorizare prevăzut la articolul 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate include principiul precauției și permite prevenirea eficientă a efectelor negative asupra integrității siturilor protejate în urma planurilor sau a proiectelor vizate. Un criteriu de autorizare mai puțin strict decât cel în discuție nu poate garanta la fel de eficient realizarea obiectivului de protecție a siturilor urmărită prin dispoziția respectivă (Hotărârea din 21 iulie 2016, Orleans și alții, C-387/15 și C-388/15, EU:C:2016:583, punctul 53, precum și jurisprudența citată).

41 În ceea ce privește previziunile pe care era întemeiată evaluarea efectelor, trebuie arătat că constatările furnizate pentru anii 2011-2014 au fost depuse de Republica Federală Germania după eliberarea autorizației din 30 septembrie 2008.

42 În această privință trebuie amintit că în momentul adoptării deciziei de autorizare a realizării proiectului nu trebuie să se mențină nicio îndoială rezonabilă din punct de vedere științific în raport cu lipsa efectelor negative asupra integrității sitului vizat (Hotărârea din 26 octombrie 2006, Comisia/Portugalia, C-239/04, EU:C:2006:665, punctul 24 și jurisprudența citată).

43 Referitor la supravegherea în mai multe etape, nici aceasta nu poate fi suficientă pentru a garanta respectarea obligației prevăzute la articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate.

44 Astfel, pe de o parte, după cum Comisia a arătat în cadrul ședinței, fără a fi contrazisă în această privință de statul membru pârât, rezultatele acestei supravegheri pot să nu fie relevante în cazul în care măsurarea este efectuată în perioadele în care centrala Moorburg nu utilizează mecanismul de răcire continuă. Pe de altă parte, ea urmărește doar calcularea numărului de pești care reușesc să treacă barajul Geesthacht prin scara de pești. Prin urmare, această supraveghere nu este de natură să garanteze că scara de pești va evita efectele negative asupra integrității zonelor protejate.

45 Rezultă că, prin autorizarea proiectului de construire a centralei Moorburg pe Elba pe baza unei evaluări a efectelor care a stabilit lipsa efectelor negative asupra integrității zonelor Natura 2000, Republica Federală Germania și-a încălcat obligațiile care îi revin în temeiul articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate.

Cu privire la a al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate din cauza neexaminării efectelor cumulative cu alte proiecte

Argumentația părților

46 Comisia apreciază că a mai fost săvârșită o încălcare a articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate întrucât orașul Hamburg a eliberat autorizația din 30 septembrie 2008 fără a ține seama, în evaluarea efectelor centralei Moorburg, de efectele cumulative posibile legate de existența centralei de pompare din Geesthacht și a centralei hidraulice pe firul apei situate pe barajul Geesthacht, pentru care a fost de asemenea introdusă o cerere de autorizare a instalării și a exploatării.

47 În ceea ce privește centrala de pompare din Geesthacht, Comisia notează că această centrală există din anul 1958 și că nu dispune de instalații speciale pentru protejarea speciilor de pești. Abia în cursul anului 2014 Republica Federală Germania ar fi depus un raport de expertiză prin care urmărea dovedirea faptului că această centrală de pompare nu reprezenta un pericol pentru speciile de pești migratori respective.

48 Potrivit Comisiei, este lipsit de relevanță faptul că centrala de pompare din Geesthacht a fost realizată înainte de expirarea termenului de transpunere a Directivei habitate, întrucât dispozițiile articolului 6 alineatul (3) din această directivă nu se limitează doar la planurile și la proiectele aprobate sau încheiate după termenul de transpunere a directivei respective.

49 În ceea ce privește centrala hidraulică pe firul apei de pe barajul Geesthacht, pentru care a fost formulată o cerere de instalare și de exploatare la 22 mai 2008, Comisia apreciază că aceasta ar fi trebuit luată în considerare în cadrul examinării cumulului efectelor pentru centrala Moorburg. Potrivit Comisiei, deși această cerere a fost retrasă în cursul anului 2010, la data eliberării autorizației din 30 septembrie 2008 erau previzibile efecte ale centralei hidraulice pe firul apei asupra populațiilor de pești migratori.

50 Republica Federală Germania arată, mai întâi, referitor la centrala de pompare din Geesthacht, că aceasta nu trebuia luată în considerare pentru evaluarea efectelor întrucât exista deja la data adoptării Directivei habitate, invocând în această privință Hotărârea Curții din 14 ianuarie 2016, Grüne Liga Sachsen și alții (C-399/14, EU:C:2016:10, punctele 58 și 59).

51 Apoi, în ceea ce privește centrala hidraulică pe firul apei de pe barajul Geesthacht, acest stat membru este de părere că nu trebuia luată în considerare drept „alt proiect” întrucât încă de la început nu era de natură să fie autorizată.

52 Cu acest titlu, Republica Federală Germania arată că un asemenea proiect nu ar fi putut să fie autorizat fără intervenția Vattenfall Europe AG, devenită Vattenfall GmbH. Potrivit dreptului german, operatorul unei viitoare centrale hidraulice pe firul apei trebuie în mod necesar să obțină acordul proprietarului apelor respective, în speță statul federal german.

53 Or, cererea de construire a unei centrale hidraulice pe firul apei din 22 mai 2008 nu ar fi fost formulată de Vattenfall Europe sau de un terț beneficiar al acesteia, ci de Wirtschaftsbetriebe Geesthacht GmbH, care, spre deosebire de Vattenfall Europe, nu deținea niciun drept de utilizare a terenurilor și a lucrărilor de la nivelul barajului Geesthacht necesare pentru construirea unei centrale hidraulice pe firul apei.

54 Astfel, prin scrisoarea din 26 mai 2008, autoritatea de aprobare a planurilor din districtul Herzogtum Lauenburg (Germania) ar fi precizat că, în urma lipsei de interes pentru obținerea unei decizii pe fond, nu va deschide nicio procedură de aprobare a planului atât timp cât Vattenfall Europe nu își va da acordul privind construirea centralei hidraulice pe firul apei. La 20 iunie 2008, Vattenfall Europe ar fi indicat că nu va transfera solicitantului niciun drept de utilizare de care beneficia. Drept urmare, autoritatea de aprobare nu ar mai fi inițiat în final o procedură de aprobare pentru centrala hidraulică pe firul apei.

55 Republica Federală Germania adaugă că cererea de autorizare a instalării și a exploatării formulată de această centrală a fost retrasă abia în cursul anului 2010, pentru motivul că autoritatea de aprobare dorea să evite o decizie de respingere și trebuia să convingă solicitantul să retragă el însuși cererea.

Aprecierea Curții

56 Prin intermediul celui de al doilea motiv, împărțit în două aspecte, Comisia reproșează autorităților germane lipsa evaluării efectelor cumulative ale centralei Moorburg cu cele ale centralei de pompare din Geesthacht și cu cele ale centralei hidraulice pe firul apei de pe barajul Geesthacht pentru perturbările ocazionate în siturile protejate speciilor de pești precum chișcarii de râu, chișcarii marini și somonul.

57 Potrivit unei jurisprudențe constante, evaluarea corespunzătoare a efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra sitului în cauză care trebuie efectuată în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate presupune că trebuie identificate, făcând apel la cele mai relevante cunoștințe științifice în materie, toate aspectele planului sau ale proiectului în discuție care ar putea, *per se* sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, să afecteze obiectivele de conservare a sitului respectiv (Hotărârea din 14 ianuarie 2016, Grüne Liga Sachsen și alții, C-399/14, EU:C:2016:10, punctul 49, precum și jurisprudența citată).

58 În ceea ce privește primul aspect al celui de al doilea motiv, referitor la centrala de pompare din Geesthacht, din dosarul de care dispune Curtea reiese că aceasta se află în amonte și în imediata apropiere a barajului Geesthacht din anul 1958.

59 Pe de o parte, astfel cum s-a amintit la punctul 42 din prezenta hotărâre, data adoptării deciziei prin care se autorizează realizarea unui proiect este cea care trebuie luată în considerare în cadrul evaluării efectelor cumulative generate de acest proiect și de un alt proiect care ar putea avea efecte semnificative asupra unui sit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 octombrie 2006, Comisia/Portugalia, C-239/04, EU:C:2006:665, punctul 24 și jurisprudența citată).

60 Pe de altă parte, trebuie arătat că, spre deosebire de cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 14 ianuarie 2016, Grüne Liga Sachsen și alții (C-399/14, EU:C:2016:10), în prezenta cauză este vorba nu despre o examinare *a posteriori* a efectelor centralei de pompare din Geesthacht, care există din anul 1958, ci despre luarea sa în considerare în cadrul evaluării efectelor unui alt proiect, în speță centrala Moorburg.

61 Or, articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate impune autorităților naționale să ia în considerare, în cadrul examinării efectului cumulativ, toate proiectele care, împreună cu proiectul pentru care se solicită o autorizare, pot avea un efect semnificativ având în vedere obiectivele urmărite de această directivă, deși sunt anterioare datei de transpunere a directivei respective.

62 Astfel, proiecte care, precum centrala de pompare din Geesthacht, pot antrena, prin combinarea lor cu proiectul care face obiectul evaluării privind efectele, o deteriorare sau perturbări care pot afecta peștii migratori prezenți în fluviu și, pe cale de consecință, deteriorarea sitului respectiv, având în vedere obiectivele urmărite de Directiva habitate, nu pot fi înlăturate de la evaluarea efectelor întemeiată pe articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate.

63 Din considerațiile care precedă rezultă că, întrucât nu a evaluat corespunzător efectele cumulative legate de centrala Moorburg și de centrala de pompare din Geesthacht, Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi reveneau în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate.

64 În ceea ce privește cel de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, Comisia reproșează Republicii Federale Germania faptul că nu a luat în considerare, în cadrul evaluării efectelor cumulative în discuție în speță, centrala hidraulică pe firul apei de pe barajul Geesthacht pentru motivul că cererea de autorizare a instalării și a exploatării acestei centrale nu avea, potrivit dreptului german, nicio șansă să fie admisă. Dreptul de utilizare a apei și a terenurilor de la nivelul barajului în discuție ar constitui, potrivit legislației germane, o condiție necesară pentru ca un proiect să poată fi aprobat.

65 În această privință, reiese din dosarul trimis Curții că cererea pentru construirea centralei hidraulice pe firul apei pe barajul Geesthacht a fost formulată de o societate care nu era titulara dreptului de utilizare a apei acestui baraj și nici a terenurilor și a lucrărilor legate de acesta.

66 Rezultă de asemenea din acest dosar că procedura de aprobare a planurilor în temeiul legislației apei nu ar fi putut să fie demarată atât timp cât Vattenfall Europe, în calitate de titulară a dreptului de utilizare a apei și a terenurilor de la nivelul barajului Geesthacht, precum și administrația federală a

apei și a navigației nu ar fi indicat că acest proiect nu afectează alte drepturi. Or, Vattenfall Europe a declarat ulterior că nu își dădea aprobarea necesară pentru construirea centralei hidraulice pe firul apei.

67 În aceste condiții, trebuie constatat că nu exista „alt proiect”, în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate, pentru o centrală hidraulică pe firul apei la nivelul barajului Geesthacht. Așadar, se impune respingerea celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 6 alineatul (4) din Directiva habitate din cauza neexaminării condițiilor acestuia

Argumentația părților

68 Comisia consideră că, întrucât orașul Hamburg a eliberat în mod neîntemeiat o autorizație ca urmare a unor erori în evaluarea efectelor, acesta a omis, în cadrul procedurii referitoare la autorizația din 30 septembrie 2008, să respecte cerințele prevăzute la articolul 6 alineatul (4) din Directiva habitate.

69 În această privință, ea apreciază că orașul Hamburg ar fi trebuit să caute soluții alternative la răcirea continuă. Astfel, construirea ulterioară a unui turn de răcire hibrid la centrala Moorburg ar fi constituit o soluție alternativă față de răcirea continuă și ar fi avut mai puține efecte negative asupra zonelor Natura 2000 în discuție. Această construcție ar fi fost sustenabilă din punct de vedere economic sau ar fi putut să fie impusă întreprinderii în cauză încă de la eliberarea autorizației.

70 Republica Federală Germania consideră că nu este necesară examinarea aspectului dacă condițiile de autorizare a proiectului prevăzute la articolul 6 alineatul (4) din Directiva habitate erau îndeplinite întrucât orașul Hamburg a pornit de la principiul că centrala Moorburg nu se afla la originea existenței unor efecte negative semnificative asupra integrității zonelor Natura 2000 situate în amontele fluviului.

Aprecierea Curții

71 Conform articolului 6 alineatul (4) din Directiva habitate, în ipoteza în care, în pofida unui rezultat negativ al evaluării realizate în temeiul articolului 6 alineatul (3) prima teză din Directiva habitate și în lipsa unei soluții alternative, planul sau proiectul trebuie totuși să fie realizat din motive imperative de interes public major, statul membru în cauză ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000.

72 În speță, având în vedere împrejurarea că autoritatea competentă a stabilit lipsa unor efecte negative asupra integrității sitului în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate, nu este necesară examinarea celui de al treilea motiv al acțiunii în constatarea neîndeplinirii obligațiilor introduse de Comisie, întemeiat pe încălcarea articolului 6 alineatul (4) din această directivă.

73 În consecință, este necesar să se constate că, prin faptul că nu a efectuat, la autorizarea construirii centralei Moorburg, o evaluare corectă și completă a efectelor, Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

74 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Totuși, potrivit alineatului (3) prima teză al acestui articol, Curtea poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată în

cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau, respectiv, la mai multe capete de cerere. Întrucât Comisia și Republica Federală Germania au căzut fiecare în pretenții în parte, trebuie să se decidă că acestea suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

1) **Prin faptul că nu a efectuat, la autorizarea construirii centralei pe cărbune din Moorburg, de lângă Hamburg (Germania), o evaluare corectă și completă a efectelor, Republica Federală Germania nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică.**

2) **Respinge în rest acțiunea.**

3) **Fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături